

Svmma Juris Canonici

Comprehensa Tribus Partibus In Qva Distincte Et Svccincte Explicantur,
quæ ad personas, negotia, & iudicia Ecclesiastica ex Canonum præscripto,
pertinent

Agens De Rebus Ecclesiæ Sacris, & profanis, earumque usu, acquisitione,
conservatione, & alienatione

Strein, Johann

Coloniæ Agrippinæ, 1658

§. 1. De Pactis in genere.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61834](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61834)

Secunda, quia in amplissima hæc materia, propter diversitatem finis, non paucæ differentiæ inter Canones, & leges reperiuntur, quemadmodum in progressu patebit.

§. I.

De Pactis in genere.

I. Pactum in genere acceptum, est duorum vel plurium in idem placitum vel de re sua, puta aliquo dando, vel faciendo consensus. atque ita à conventionne, non distinguitur, & Contractum, atque transactionem veluti speciem sub se continet. l. 1. §. 2. ff. de Pactis. Nam conventionum pleræque in aliud nomen transeunt, veluti emptionem, locationem, in pignus, vel in stipulationem. §. 4. eod. In Contractu strictè accepto *συνάλλαγμα* est ultra citroque obligatio. In transactione res dubiæ terminantur, aliquo dato, vel retento, promisso, vel remisso. *Tholos.* l. 21. c. 2. num. 7. *Cagnalus in Rubr. de pactis ini.* *Vallens. l. 1. tit. 35. §. 1.* Vnusquisque autem non alterum paciscendo, sed seipsum duntaxat obligare potest, nisi quis alterius subiectus sit potestati. l. 11. ff. de oblig. & act. *Laym l. 3. tit. 4. c. 2.*

II. Dividitur. in publicum, & privatum hoc de re familiari scilicet illud de communi, puta induciis, pace, & similibus 2. Expressum & tacitum. l. 2. ff. h. t. Expressa vel re ipsa inter præsentem, vel inter absentes per literas, vel nuntium fiunt. Tacita nullo horum modorum, sed interpretatione quadam facti, ut si debitori cautionem reddas, dicitur remitti debitum, &

taciti pacti actionem habebit debitor. Si in prædium Urbanum intuleris, aut invexeris aliquid, tenebuntur ut pignori obligata locatori pro mercede habitationis. 3. Ex privatis pactis quædam sunt Iuris gentium, quædam legitima, Iuris gentium illud est, quod sola æquitatis ratione subsistit; non actionem, sed exceptionem parit. l. *Iuris gentium* 7. ff. hoc. tit. Legitimum, quod lege aliqua civili confirmatur l. 6. eod. Hoc parere, & tollere actionem potest. 4. Alia sunt in rem: alia in personam. In rem paciscimur, quando generaliter paciscimur, ne petamus. In personam, cum paciscor, non à persona, Titio, aut Caio petam. di. l. 7. §. 8. ff. eod. Denique Pactum aliud est nudum, aliud vestitum. Nudum in mera conventionne, seu consensione consistit, nec proprium nomen, nec causam (id est dationem vel factum, ob quod oporteat alterum alteri præstare quod promissit) habet, ut si tecum conveniam de mutando invicem pallio, ut tu meum, ego, tuum habeam, sine traditione, nudum pactum est. Pactum vestitum dicitur Contractus strictè acceptus, qui iure civili actionem parit, ut emptio & venditio: vel si proprio nomine ceter, causa subest, puta factum aliquod ab altero, vicuius obligatur alter præstare, dare vel facere id, de quo conventum est. Ex. gr. Si palliū tibi antea promissum tradidero, hic actus facit, ut tu quoque, ut promissisti, tuum mihi tribuas. *Tholosan. l. 21. Synt. c. 6. Tuschus Concl. 18. Silv. num. 2. Treutler. Vol. 1. Disp. 6. numer. 2. & 3. Azo. lib. 2. Rubr. 2.*

III. Vestitur autem 6. modis 1. is ipsa,

Aaa

pæ.

præstito saltem ab una parte, quod oportet. 2. verbis, ut in stipulatione 3. literis, ut si tibi satisfactum esse scripto testetur, quemadmodum in acceptilatione fit. 4. specifico nomine Contractus. Hinc omnes contractus nominati, qui consensu perficiuntur, vestiti sunt. 5. Cohærentia cum Contractu vestito. Vendis mihi agrum 100. flor. cum pacto, ut huius anni cultum, & fructum habeam, pactum hoc nudum est; sed vestitum censetur, quia adhæret emptioni, quæ est Contractus vestitus, quia Accessorium sequitur naturam principalis. Reg. 42. in 6. Denique 6. vestitur iuramento. Per hoc enim vires accipit, & roboratur pactum nudum, sicut alia actiones quoque Angel. n. 3. Silv. §. 4. nu. 21. Mol Disp. 255. Lorichius V. Pactum. n. 3. Less. c. 17. D. 3. nu. 18. Laym. l. 3. Tr. 4. c. 2. Lugo Disp. 22. S. 2. num. 13. Tuschus Conclus. 29.

IV. Ex pacto vestito obligationem & actionem nasci dubium non est. l. iuris gent. §. tom. 11. ff. de præscriptis verbis. Ex nudo licet obligatio naturalis oriatur, actio tamen non datur iure civili di. l. §. 4. Nimirum lites odit Ius Civile, quas pactorum frequentia necessario progenerat: & merito præsumitur, tot promissiones animi levitate quadam, & inconsideratione perfici, ad quarum observationem cogere durum videtur. Wesenb. l. 2. ff. de iur. 14. num. 9. Treutl. l. cit. nu. 9. Fern. Vasq. controu. illustr. c. 10. Vniuscuiusque honestati igitur relinquitur, ut nisi malè audire velit, promissiones suas adimpleat. Promissarii autem dent operam, ut promissis sibi factis robur accedat, vestiendo illa uno aliquo sex modo

rum, quos n. præc. enumeravimus.

NOTA. Etiam Iure Civili Actionem nasci ex pacto nudo, cum id illi specialiter à legibus tribuitur. Exemplum habes in donatione, quæ à promissione acceptata incipit nondum facta traditione. Huius n. obligatio & ad hæredes transfer. l. Si quis argentum. §. ult. C. de donationib. Idem valet in nudo pacto dotis promissæ 1. ad exactionem C. de dotis promissæ. Vadingus disp. 1 §. 3. Idem in promissione, qua quis promittit, alicui se soluturum, quod alius ipsi debet. Mol. D. 255. ci. fin. Onnate disp. 2 nu. 148. Phil. Decius in ff. de iuris d. om. Iud. l. Si convenit.

V. At quæstio non levis est, utrum secundum Canones ex nudo pacto obligatio & actio nascatur? Dissentiant Interpretes apud Fachin. l. 2. c. 100. Vera opinio est, ex pacto nudo, quod cum expressione causæ inquitur, oriri. Nam quæ de labiis suis procedunt, nemo irrita facere debet ps. 88. V. 35. Et c. 1. de pactis, uti in Conc. Africus Antigonus Episcopus dixit. Aut irrita pacta suam obtineant firmitatem, aut conventus ecclesiasticam sentiat disciplinam. Dixerunt universi (Patres congregati) Pax servetur, pacta custodiantur. Vbi Barb. catervam DD. annumerat, & notat, etiam Iure civili pactum nudum producere actionem in foro mercatorum: idemque facere, si geminatum sit. Covar. in c. cum in officio num. 9. de testament. & in c. Quamvis pactum par. 2. §. 4. Gomez. tom. 11. cap. 9. num. 2. Maranta Par. 4. de iuramento. Rebellus de oblig. iustitia Par. 2. l. 10. p. 1. Laz. l. 11. c. 7. Q. 1 Barb. in Præmissis

et missis et. de Pactis. Laym. l. 3. Tr. 4. c. 2. num. 3. ubi excipit promissiones Ecclesie factas, in quibus non sit opus causam exprimere.

VI. Cæterùm obligatio (ut in futurum hoc semel statuarur) est Iuris vinculum, quo necessitate astringimur alicuius rei soluendæ, vel faciendæ. *Instit. de obligat. init.* Per ly necessitate astringimur differt ab obligatione, quam fidelitas, gratitudo, vel alia Virtus à Iustitia distincta parit. Alia est naturalis, alia civilis, alia mixta seu naturalis & civilis simul. Naturalis ex rei natura, Civilis ex legibus oritur. Mixta utrimque. Causa, & materia est vel Contractus, vel delictum, aut quasi. Pro effectu obligatio civilis actionem habet, id est, potestatem ius suum prosequendi quia duplex Realis personalis. Naturalis sola, nisi Iuris civilis accedat auctoritas, in foro externo non actionem, sed exceptionem parit. *l. Iuris gent. §. sed cum nulla ff. de pactis.* Quæ exceptio sufficit ad novandum *l. 1. ci. fin. ff. de novat. ad constituendum l. 1. §. Debitum ff. de constit. pec. ad compensandum. l. 1. §. ff. de compensat.* Præterea ut accedat fideiussor. *l. stipulatus sum cum l. seq. de fideiuss.* Item, ut accipiatur pignus. *l. Naturaliter. ff. de cond. indebit. Lex! Prætesii. Tholosan. l. 21. Syntag. c. 3. num. 4. Laym. l. 3. Tr. 4. c. 9. num. 9. Ang. V. Obligatio Silvest. Armilla. eod. Fill. Tract. 33. c. 5. n. 82. Regin. l. 25. c. 4.*

VII. Omnis pactio & conventio de re spirituali, irrita & nullius momenti est. *c. Pactiones 8. hoc tit. ubi pactio de tertia tantum parte decimarum præstanda irrita declaratur, nisi probetur, auctori-*

ritate Apostolica confirmatam esse. Idem de annexis rerum Spiritualium dicendum, quia in horum omnium commercio fons uberrimus Simonia est, de quo copiosè Summerum Auctores. *Angel. Silo. Armilla. Tab. Inschus Conclus. II. Navar. c. 23. n. 100. Socol. 4. Q. 7 ar. 1. Tholosan. l. cit. c. 4. Less. c. 35. Dub. 2. Azor Tom. III. l. 12. c. 1. Decianus l. 5. c. 82. num. 1.* Limita, nisi annexum rei sacrae, omninò temporale sit, quemadmodum in Sacris Valis est aurum, argentum, aut simile quid. *c. Aurum. 12. q. 2.* Huiusmodi enim, cum necessitas, vel charitas urget, vendere, & distrahere licet, ut communiter DD. tradunt, & à Sanctis viris non semel factum est.

VIII. Irrita etiam sunt pacta. 1. de beneficio ecclesiastico mediante pecunia resignando. *c. Cum pridem b. t. & Barb. ibid. 2.* de soluendo expensas, & fructus pro celsione juris. *Pat. l. 2. decis. 40. 3.* renunciatio cum pacto facta, ut resignatarius soluat resignanti expensas factas in illo beneficio consequendo. *Flamin. de resign. l. 14. q. 7. 4.* pactum de succedendo post mortem Prælati in ipsius ecclesia. *c. Accepimus. hoc tit. Covar. in c. Quamvis pactum eod. 5.* Pactum non succedendi seu renunciatio legitimæ, *l. pactum dotale. C. de Collat. Nisi firmetur iuramento. Sauch. l. 4. Conf. c. 1. D. 34. 6.* Ecclesiam acquirens per pactum augendæ pensionis, illa privandus est. *c. Cum clerici. hoc tit. Az. II. l. 8. c. 12. q. 12. 7* irrita conventio est, quando ecclesie locant domos, vel prædia vel infeudant cum præiudicio ecclesie. V. g. ut solvant decimas, vel apud eas Sepulturam eligant,

gant. c. Plerique hoc. tt. Panor. & alii. Ad. de. qui talis pacti occasione quicquam acquisiverunt, ecclesie restituere debent. *Silv. V. Simonia num. 191. & 20. 8.* Irrita sunt pacta, quæ con. leges, Constitutiones, vel bonos mores fiunt. *l. Pacta C. eod. l. Non dubium C. de legib. l. Contra ff. de pactis.* Nemo n. ad peccatum obligari potest. *Less. c. 18. D. 7.* Unde sequitur 1. concidere omnia pacta de futura successione inita. *l. pactum, quod dotali C. de p. Et. l. Cum donationis de transact. ead. Ex* cipe pacta particularia, de quibusdam rebus post mortem relinquendis. Item Principum de mutuâ successione in casu deficientium liberorum. Denique militum pacta de successione mutua. *V. Gaill. l. 2. obs. 126. & 127. Sanch. l. 4. Mor. Consil. c. 1. D. 34. Tusch. concl. 13. & 14. 2. dolo, vi, aut metu extorta. l. Iuris gent. ff. dolo malo. §. Generaliter de pact. 3. illa quibus ius tertii læditur. l. 3. de transact. l. Pacta. quæ C. eod. 4. quæ turpē causam continent. Cuncta denique quibus ius resistit, iuxta *Reg. 64. de Re. lu. in 6.* Quæ contra ius fiunt, debent utique pro infectis haberi. Idem dicendū de iuramento, quod con. bonos mores factum nullius est momenti intellige con. bonos mores, quos vel Naturale, vel divinum, vel Cano. ius proscribit. *V. senbec l. 2. ff. de iur. i. 14. num. 9. Az. Tom. 1. l. 11. c. 6. Q. 4. ci. si. Silv. V. Iuramentum §. 4. num. 1.**

IX. Pacta statutis prævalent, intellige legitima. *c. Venientes de iure iu. §. Quia verò non minus.* Quin etiam Apostolicis institutis, & decretis derogant, maximè, quæ sequuntur privilegium *c. Cum olim de prescript.* Antecedentia quoque tunc, cum illorum in indulto non sit mentio. *c. Ex*

multipli de Decim. Clem. Dudum de Se. p. ult. Ratio dari potest, quia sic paciscentes cedunt iure suo, quod ex statutis, privilegiis, aliisve causis adipisci possent, modò nulla prohibitio obstat. Nam publici iuris alia ratio est, cui pactis privatorum non derogatur. *l. Ius publicum de act. em. & vend. l. Iuris gent. ff. de pactis. Caramuel Theol. fundam. n. 856.*

X Pactum & conventio duorum subditorum aliàs irrita, & dependens ab imperio Superiorum, ratihabitione illorum consolidatur. *c. Quoties 2. hoc tit. Quoties, ait Greg. Papa in conventionibus noster expectatur assensus, ne in dubium veniant, quæ geruntur, ratihabitione eas debet pro securitate partium solidare. Unde colligunt Interpretes, ratihabitionem retrahere ad diem initæ conventionis seu pacti, ac mandato comparari. V. Decium in Reg. Semper quis ff. de R. I. Excipe, nisi agatur de præiudicio tertii, vel quando actus, ad quem retrahere debet, ab initio nullus fuit. Barb. in cit. c. Quoties. Silv. V. Consensus. num. 6. ubi ex Innoc. limitationem adiungit. Nisi Papa, qui non est subiectus legibus, velit supplere defectum. Permittitur enim illi, sententiam, quæ nulla ab initio fuit, ita ratificare, ut valeat, non secus atque si nulla unquam illi solemnitas defuisset. *Oltrad. Consil. 257. Guido Papa Consil. 134. Tuschus in V. Confirmatio. Conclus. 710.* Idem de sæculari Principe supremo dicendum, ut pluribus declarat *Tusch. loc. cit.**

XI. Licet iure communi Cæsareo dominium rei solo & nudo pacto non transferatur. *l. Traditionibus C. de pactis & l. 15. de rei vendic. eod. l. 31. ff. de acqu. rer. domin. V. senb.*

*Vvesenbec. ff. l. 18. tt. 1. in rebus Ecclesie tam
 athen acquirendis neglecta traditione so-
 la & nuda promissio sufficit. Lut inter C.
 de sacros. Eccles. Bartol. ibidem. Præterea si
 contingat, rem aliquam vendi Ecclesie,
 & postmodum alteri alicui tradi, non ha-
 bebatur hujus traditionis ratio, sed
 Ecclesie simpliciter adjudicabitur. Idem
 dices de quibuslibet donationibus ac piis
 legatis. In his enim sola acceptatio ad do-
 minium acquirendum sufficit. Felinus in
 c. Ecclesia S. Maria de Constit. Azor. III. l. 11.
 c. 6. Lessius c. 3. D. 3. c. 18. D. 6. n. 36 item c.
 21. Dub. 20 num. 141. Molin tract. 2. Disp. 3.
 Eadem ratio de beneficiis Ecclesiasticis
 est, quorum collatio ante omnem accep-
 tationem jus tribuit etiam absenti, quod
 postmodum per acceptationem perfici-
 tur. c. si tibi absenti de prob. in 6. Unde fit,
 ut Episcopus re integrâ, antequam ac-
 ceptetur beneficium, alteri, conferre
 non possit, sed expectare debeat, donec
 constet acceptare nolle, illum cui facta
 collatio est. V. Covarr. l. 3. Variar. c. 16. Sanc.
 de Matrim. l. 1. D. 7. nu. 20 & l. 3. D. 36. Val-
 lens. de benef. l. 1. c. 6. Barb. in cap. 17. Si tibi
 absenti. de ben. in 6. San. bez. l. 2. Confl. c. 2.
 D. 3. & in c. quodam de Cler. agrot. in 6. Gon-
 zalez ad Reg. & Cancel. Gloss. 15. Amplia 1.
 ut idem privilegium conveniat, aliis piis
 locis, & civitatibus, quibus rerum dona-
 tarum, vel emptarum dominium ante
 traditionem acquiritur. 2. Si alicui dona-
 tio facta sit sub modò, seu conditione, ut
 donatori alimenta præstentur, conditio-
 nem verò non impleat donatarius, rei
 donatæ dominium absque traditione re-
 dit ad donantem. 3. dominium rei legatæ
 tempore mortis testatoris fictione juris
 in legatarium transit, ita ut fructus ex eo*

tempore eidem debeantur; præsertim, si
 ad pias causas ordinata sit. l. si tibi homo ff.
 de legat. 1. l. à Titio ff. de fart. Gloss. ibi Fern.
 Vasq. l. 2. Controv. illustr. c. 55. n. 27. Fachina
 l. 1. c. 94. § sexto.

§. II.

De Pactis in specie.

I. **P**ACTUM specificè sumptum, quate-
 nus à transactione, & contractibus
 strictè acceptis tam nominatis, quàm in-
 nominatis distinguitur, est *Conventio, quæ
 super re certâ, & gratuito, id est, animo do-
 nandi fit. Connanus l. 5. c. 8. num. 1* Quamvis
 enim non repugnet non gratuito, sed ob
 causam fieri, hoc tamen quasi accidenta-
 rium censetur, quia per se, & ex naturâ
 suâ gratuitum est: idque potissimè atten-
 di debet. Azor. l. 2. Summa Rubr. 3. Vvesen-
 bec. l. 2. tt. 14. num. 3. **E** contra transactio
 semper fit ob causam, & de re incertâ
 juxta Versic.

Incertâ de re transactio dicitur esse,

Sed sunt certæ pacta favore rei.

*V. Bald. & Decium in Rubr. de pact. Ostiens.
 in Summ. eod. tit.*

II. Divisiones §. præc. allatæ ferè om-
 nes pactis in specie sumptis conveniunt,
 cum non essentielles, sed accidentales sint.
 1. igitur alia sunt expressa, alia tacita. l. 2.
ff. hoc tit. 2 alia sunt realia, alia personalia,
 prout circa rem, vel personam versantur
l. iurisg. 7. pactorum hoc tit. In dubio pacta
 omnia realia censentur. *Iason. num. 1. &
 DD in l. cit. iurisg.* Personalia bifariam ac-
 cipiuntur 1. personale dicitur quod non
 transit in aliam personam. *l. si unus 27. hoc
 tit. 2.* quod quidem non transit ad hære-
 des,